

14

1724. 4. 25

DISSERTATIO POLITICA,
DE

LEGIBUS SUMTUARIIS,

P 121

QUAM,

P R A E S I D E

JOH. TILEMANN DICTO SCHENCK,

PHILOSOPH. DOCTORE ET PROFESSORE PHILOSOPH.
PRACTICÆ ORDINARIO,

*PRO SUMMIS IN PHILOSOPHIA HONORIBUS
OBTINENDIS,*

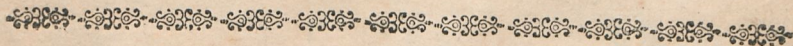
AD DIEM APRILIS MDCCXXIV.

PUBLICE DEFENDET

A. & R.

KONFRIED
UNIVERS.
ZVHALLE

REINH. CHRISTOPH. QUENTELIUS,
HASSO - ALLENDORFFENSIS.

MARBURGI CATTORVM,

Typis PHILIPPI CASIMIRI MÜLLERI, Acad. Typogr.

DISSERTATIONIS
DE
LEGIBUS SUMTUARIIS,

§. I.

Arduum munus est Imperium Sum-
mum, grave non minus iis, qui re-
gunt, quam salutare iis, qui reguntur.
Cum enim Moderatori Reipublicæ
beata Civium vita proposita sit, ut
ea opibus firma, copiis locuples,
gloria ampla, virtute honesta existat:
id quam difficile, quantaque molis sit universam illam
multitudinem inquietam, discordem, turbidam, impru-
dentem, sub commune quoddam obedientiæ jugum leni-
ter redigere, res ipsa loquitur. Majus certe quiddam est,
quam vulgo creditur, in undoso illo mari cursum rectum
tenere, multis hic virtutibus, varia prudentia opus, qui-
bus, velut anchoris, hæc navis firmetur, velut clavo guber-
netur, ne in summa fortuna, licentiæ ventis abripiatur.

A 2

§. II.

§. II.

E numero illarum curarum, quæ Imperanti circa omnigenam rerum sufficientiam incumbunt, illa non infima est, quæ, publica rei & privata, propositis *Legibus Sumtuariis* prospicit, de quibus pro modo & modulo Dissertationis Academicæ in præsens differere, eademque ad normam regularum Prudentiæ Civilis exigere, nobis constitutum est. Dicuntur alias ab objecto specialiori, *Leges vestiariæ, item cibariæ, epulis nuptialibus, lustricis, feralibus*, similibusque conviviis, quin & victui quotidiano mensuram præscribentes; *Kleider-Ordnungen/ Ordnungen wie es mit Eheverlöbnißsen/ Hochzeiten/ Kind-Tauffen/ Gastereyen und Leichbestattungen zu halten/ &c.* ac sub generali nomine *Ordinationum Politicarum, der Polizey-Ordnungen* comprehenduntur. Describimus illas, quod sint: *Leges Publicæ quæ sumtibus civium finem modumque statuunt, saluti Reipublicæ ætemperatum.*

§. III.

Quemadmodum verò in confesso ponimus, Imperanti Summo jus competere civibus Leges ferre circa usum bonorum suorum, eoque modum ponere sumtibus extra necessitatem positis, quibus privata domus, & inde civitas exhauritur, ut sic quilibet non tantum pro mensura facultatum, sed etiam pro ratione dignitatis in victu & amictu decenter sese gerere teneatur. Ità hoc præstrueto, demonstratu tanto facilius, Leges istas Reipublicæ utilissimas esse, quibus mala è luxu & luxuria oriunda, velut in ortu suo supprimuntur; quo certius, eadem ratione initii, ad τὸ μικρόν, & parva five exigua illa pertinere de quibus

ARISTO-

ARISTOTELES *Libr. V. Polit. cap. XI.* (Paraphraſte HEINSIO) graviter ita differit: *In Republica quæ bene & quemadmodum oportet conſtituta ſit, cavendum diligenter eſſe in parvis, quæ quia tales ſunt, facillimè decipiunt & imponunt, nam in parvis cum peccatur, facile ad majora vel ignari vel invitè tranſeunt, qui ea negligunt, perinde ut parvi ſumtus, qui frequenter fiunt, patrimonia exhauriunt, hoc ipſo, quod frequenter fiunt. Eadem inquam ratione, mala, quæ è luxuria ſubnaſcuntur, ab initio quidem pœna nondum digna, neglecta tamen & inſuper habita, multorum magnorumque malorum cauſam præbent, ipſamque Rempubl. funditus trahunt.*

§. IV.

Id ipſum vel ſolum Reipubl. Romanæ exemplum confirmat, in qua nimia felicitas, indeque, quæ in rebus humanis ſolet eſſe immoderatio, ſubnatus luxus, ſat validis legum repagulis haud coercitus, eoque immenſum prorumpens, omnium calamitatum cauſa fuit. Poſtquam enim Populus ille per plura ſecula frugalitatis & paſſimonix ſtudioſiſſimus fuerat, in iſta morum ſimplicitate probè ſecum reputans quòd ambitioſam menſam fortuna, parcam virtus apponat, quòdque conviviorum & veſtium luxuria agræ civitatis indicia ſint. Deinceps tamen & ex quo ab exiguis initiis ad illud fortunæ faſtigium aſcendere cœpit, ut Gentium victor & eſſet & diceretur, ab iſta continentia maturè ſatis deſcivit. Non deſuerunt equidem Legislatores officio ſuo in tantum, ut luxui invaleſcenti obicem ponere planè non allaboraverint: quin potius primas Leges Sumtuarias ex rhetris Lycurgi, & axonibus Solonis Romam jam translatas fuiſſe,

fuisse, AMMIANUS MARCELLINUS *Lib. XVI. cap. 35* auctor est. Primam vero earum, quæ ad populum pervenere Legem Sumtuariam, Orchiam fuisse, qua certus convivarum numerus præscriptus: Eandem mox Legem Fanniam insectam esse, quæ & inter paucos bona sua consumere prohibitum; idemque Lege Didia extra pomœria urbis ad univêrsam Italiam extensum: mox quoque Legem Liciniam accessisse, quæ festis & profectis diebus, sumtibus in vitum erogandis, certus modus præstitutus; has omnes deinceps Lege Corneliâ, à Dictatore Sulla latâ, nec minus Lege Æmilia & Antia per intervalla temporum confirmatas fuisse, è MACROBIO *Saturnal. Lib. XI. cap. XIII. GELLIO Libr. II. cap. 24. A. AUGUSTINUS, MANUTIUS, PIGHIUS*, aliique Antiquitatum Rom. scrutatores, pluribus observârunt.

§. V.

Verum enim vero, luxuria blandum illud malum (quod, dicente VALERIO M. accusare aliquantò facilius est, quam vitare) jam tum tanta incrementa cœperat, ut in turbido illo & irregulari Reipublicæ Rom. Statu cohiberi amplius haud potuerit, ipsæque Leges summa sapientia & consilio latae sine moribus, parum aut nihil profecerint. De Lege Antia, quam supra memoravimus MACROBIUS l. c. annotavit, eandem, licet optima fuerit, obstinatione tamen luxuria, & vitiorum firmâ concordia, nullo abrogante, irritam fuisse factam. Memorabile etiam est, quod Dio *Histor. Lib. XXXIX.* refert, cum de renovanda Lege Sumtuaria ageretur, Quintum Hortensium unum ex iis, qui maximos sumtus facerent, Urbis magnitudine deprædicatione, Consulibusque ob sumtuositatem domesticam & magnificen-

scientiam collaudatis, eorumque vita suæ Orationi in subsidium adhibita, id effecisse, ut a proposito discederent, & disceptationis verecundia moti, quodque videri nollent, ac sic, quæ ipsi usurparent aliis inviderent, ultrò rogationem istam omiserint. Ut adeo verissime judicaverit FLO-
RUS Lib. III. cap. XII & Lib. IV. cap. 2. luxuriam ex abusu nimix felicitatis subnatam, nec maturè satis suppressam, omninum calamitatum quæ Rempublicam Rom. hæctenus affecerant, causam fuisse.

§. VI.

Ex hisce quæ prælibavimus, objectum *Legum Sumptuariarum*, ubi luxuria per longas moras jam invaluit, per se patescit. Ad cuncta nimirum eadem se porrigunt, quibus pecunia prodigitur. Specialius vero excessus istos in luxu, TIBERIUS Cæsar in gravissima illa Epistola apud TACITUM *Annal. III. cap. 53.* designavit, referens eo, *infinita villarum spatia, familiarum numerum & nationes, argenti & auri pondus, æris tabularumque miracula, promiscuas feminis virisque vestes, tum & illud fœminarum proprium ut lapidum causa, pecunia ad exteras aut hostiles gentes transferatur.* Eodem pertinent, quæ AMMIANUS MARCELL. *Lib. XXII. cap. 30.* differit: *Creverè illuvies & gurgites prærupti conviviorum, & epulares triumphi, ususque abundantis serici, textiles autè sunt artes, & culinarum sollicitior cura, & ambitiosa ornatarum domorum spatia, quæ omnia peculiari libello de luxuria Romanorum seorsim explicuit MEURSIUS.* Ad datur FORSTNERUS ad Tacitum d. l. ubi cum hodiernis corruptis moribus hæc talia contendit,

§. VII.

§. VII.

Jam ad illam considerationem ubi pergitur, quam utiles civitati sint *Leges Sumptuarie*, de eo vix aliunde melius constabit, quam si ad damna, quæ ex luxuria non solum in singulos privatos, sed & in universam conso- ciationem civilem redundant, paulo pensatius adver- tamus. Priori intuitu depravationem sui ipsius luxui in- dulgentes hoc ipso sibi contrahunt, dum mentis nullam, corporis nimiam curam gerunt, si modo & istud curare censendi sunt, dum morbos, aliaque infinita mala in se tra- hunt, quin & mortem ipsam, quam tantopere exhorres- cunt, humano loquendi modo, sibi accelerant. Res ab- it, fides perit, eadem tamen illa quæ erat in abundantia libido, permanet. Dissipatio bonorum, indéque conflata rei familiaris egestas, & luxuriosos ipsos, & creditores ipsorum, quos defraudare tandem coguntur, in exitium perducit. Apud alios concives primò invidiam sibi con- citant, mox, ut blandum illud malum simul contagiosum est, eosdem ad similem stultitiam permovent, atque sedu- cunt; ita enim hominum ingenia comparata sunt, ut aliis, æqualibus imprimis, in his talibus haud concedere, quin potius eosdem superare præoptent. Quam in rem Au- ctor politissimi libelli *Les aventures de Telemaque Tom. V. p. 121.* prudenter ita disserit: *par le luxe toute une nation se ruine, toutes les conditions se confondent. La passion d'aquerir du bien pour soutenir une vaine dépense, cor-rompt les ames les plus pures: & il n'est plus question que d'être riche, on emprunte, on trompe, on use de mille artifices indignes, pour parvenir.* Conf. Cel. Dn. WOLFFII vernünftige Gedanken vom Gesellschaftlichen

Gen

den Leben der Menschen/ und dem gemeinen Wesen/
 §. 384. ubi incommoda illa, eâ, quâ solet *α κριβεια* pluri-
 bus percenset.

§. VIII.

Æquè gravia imò graviora mala ipsi Civitati à luxu
 imminet. Primò enim ad robur Civitatis quàm maxime
 facit, si Cives animis & corporibus vigeant, quæ luxus
 in languorem atque desidiam flectit; sicut è contrario, pro-
 scripto luxu, multis aliis vitiis inde provenientius, ra-
 dix quasi succiditur, illudque facilius obtinetur, ut Cives
 quàm paucissimis vitiis urgeantur. Deinde pecuniâ,
 nervo rerum gerendarum, profusè dissipatâ, aut planè
 pro paranda luxus materia, ad externos translatâ, tributis
 aliisque præstationibus publicis exsolvendis, impares sub-
 ditos reddi, necesse est: cum tamen nec quies Gentium
 sine armis, nec arma sine stipendiis, nec stipendia sine
 tributis haberi queant. Non equidem ignoramus Aucto-
 rem der Fürstlichen Schatz- und Rentkammer (qui L.
 B. de Schrötern fuit:) *Cap. 42. §. 215.* haud contemnendis
 argumentis defendisse, daß das verbott Geld aus dem
 Land zu führen/ so schlechter Dinge weder practicirt
 werden köñne/ noch dem Land nützlich seye &c. idem tamen
 Auctor dubium hocce mox sequentibus verbis removet,
 agnoscens, exportationem pecuniæ ad externos, tunc quàm
 maxime damnosam esse, siquidem eadem, res non ne-
 cessariæ, luxui tantum infervientes, comparentur. Ut
 adeo DIONIS CHRYSOSTOMI verba huc omnino quadrent,
Orat: 79. dicentis: Numquid animadvertitis, quod hi ho-
mines (qui exoticas merces ad luxum suppeditant,)
tributum à vobis accipiant, non pro Regione, neque pro peco-
ribus

B

ribas, sed pro cupiditate vestra atque dementia. Non enim si qui, armis facti superiores, cogunt victos sibi argentum dependere, id solum dicitur tributum: neque hominum est admodum felicitium, neque fortium tributa præstare aliis: si autem quidam nemine invidente neque cogente, ob fatuitatem atque delicias, argentum, quod plurimi æstimant præ omnibus, sponte mittant per magna viæ atque maris intervalla aliis, nonne plane pejus est turpiusque factum? Atque hoc magis, quod ibi parvos infimosque lapillos, atque hercle etiam bestiarum ossa dantes, accipiunt argentum & aurum, pro utilibus inutilia permutantes. Accedit, quod hi tales, qui bona sua dissiparunt, ipsi Civitati graves atque molesti fiant, ac deinceps non raro è publico sustentari debeant: & si qui eorum, publicis officiis admoveantur, semet ipsos venales præbeant, muneris sui partes in merum quantum convertentes.

§. IX.

Dudum quoque à rerum Civilium peritis observatum est, eosdem res novas quærere, ita ut vel ipsimet Tyrannidi immineant, vel alios ad eam vocent, verumque seminarium Catilinarium in Republ. constituent. Vere hinc Auctor Parrhasian. Tom. 11. p. 275. L'histoire nous apprend, que Jule Cesar n'entreprit de se rendre Maître de la liberté de sa Patrie, que parce qu'il ne savoit de quoi payer ses dettes contractées par une prodigalité excessive, ni comment soutenir la dépense prodigieuse qu'il faisoit. Bien de Gens n'entrèrent dans son partie, ou dans celui de Pompée que parce qu'ils n'avoient plus de quoi fournir au luxe, & qu'ils esportoient de gagner par la guerre civile, de quoi soutenir leur premier faste. Pour prévenir ces maux, & les desordres il n'ya rien de plus utile, que des bonnes Loix Somtuaires, que

quæ l'on fasse exécuter rigoureusement. Idem Auctor in sequentibus addit, *Leges Sumtuarias* ad promovenda variiisque incommodis levanda civium matrimonia, plurimum valere, nec sine mysterio fuisse, quod Augustus & Legem Sumtuariam, & illam, quæ de maritandis ordinibus cavebat, uno eodemque tempore renovaverit.

Quemadmodum verò hætenus dicta, liquido, ut credimus, evincunt, *Leges Sumtuarias* Reipublicæ summè necessarias & peritiles esse: ita jam porrò dubiis contra illas, earumque validitatem tantò facilius occurri poterit. Et primò quidem non desunt sat speciosa argumenta, quibus inferre nonnulli voluère, luxum inter vitia quibus civitas impar, quæque per Leges fisci haud possint, referendum esse. Id ut probent, ad exemplum Reipubl. Rom. potissimum provocant. Sicuti enim sub libera Reipubl. *Leges Sumtuarie*, toties, ceu supra vidimus, renovatæ, parum aut nihil profecerunt. Ità deinceps quoque (vid. Sueton. cap. 34.) *Lex Julia Sumtuaria*, ab Augusto lata brevi temporis spatio rursus oblitterata fuit, eaque migratâ, luxus ad cuncta quibus pecunia prodigitur, immensum proruperat. Cùmque Tiberii ætate *Ædiles* differuissent, sperni Sumtuariam Legem, vetitaque utensilium pretia Indies augeri, nec mediocribus remediis fisci posse, integrumque negotium, ad principem detulissent, is ipse tamen, utcunque antiquæ parsimonie princeps audiret, in speciosa illâ epistolâ apud Tacitum *Annal. III. cap. 53.* omnem illam curam à se amoliri haud dubitavit, obtendens: nescire se, siquidem *Ædiles* ante se, cum consilium habuissent, an non suavisset, omittere potius, pravalida &

adulta vitia, quàm hoc adsequi, ut palàm fieret *quibus flagitiis impares essent*, sibi hac in parte neque silere, neque proloqui expeditum; non aedilis, aut pratoris, aut consulis partes se sustinere, majus aliquod & excelsius à principe postulari. Quid enim primum prohibere & priscum ad morem recidere aggrediretur? (in tanto qui invaluerat luxu:) Non ignorare se in circulis & conviviis incusari ista, & modum posci, sed si quis legem sanctiat, pœnas indicet, eosdem illos civitatem verti, splendidissimo cuique exitum parari, neminem criminis expertem clamituros esse &c. Verum hæc omnia gratis dicta & inter Tiberianas, easque sophisticas artes referenda esse, quis non videt? Utcunque enim FORSTNERUS aliique commentatores ad *d. l.* è speciosa hac Tiberii Oratione, axiomata illa deduxerint, in thesi verissima, nocere sapius antiquum rigorem, nimiamque severitatem, cui civitas non amplius par, in omni vitæ genere esse, quæ à pristina sanctitate & Majorum innocentia ita degenerarunt, ut coercitio aliquando plus damni in Rempubl. latura sit, &c. Licet etiam PUFENDORFIUS in ea fuerit sententia, Tiberium ingruentes civium accusatores rectè hic repressisse, opulentissimi cuiusque fortunis, obtentu criminum imminentes. Profundior tamen, si quid judicamus, huic orationi constitit ratio, illa nimirum quæ in Rebuspubl. herilibus, iisque sophisticis, inter arcana, imo flagitia dominationis præcipua, ut de illis quæ fortitudinem, temperantiam, similesque virtutes augent, nihil publice statuatur, ne quod aliàs luxu perit, contra tyrannum infumatur, sicque potentiores luxu suo ad incitas redacti, eò facilius jugo colla submittant. Prout etiam TACITUS de Romanis alibi obser-

observavit, eosdem voluptatibus plus aduersus subjectos, quam armis valuisse, ita hoc ipsum & genio & ingenio Tiberii convenientissimum, eidemque remedia ad luxum restringendum haud defuisse, tanto minus dubitandum, cum idem Tacitus in *seqq.* memoraverit, adfricti moris auctorem praecipuum, Vespasianum, L.L. Sumtuarias vigori suo restituisse

§. XI.

Pariter nec illi audiendi, qui *L.L. Sumtuarias* luxui reprimendo hodiernum impares esse obtendunt. Quamvis enim *Ordinationes Politicæ* magna cura, magnaque providentia, in Comitii Imperii R. G. lata id efficere hactenus non valuerint, ipsam tamen Reip. magnitudinem, laxam illius compagem, morum & institutorum dissimilitudinem in causa fuisse, res ipsa loquitur. Et si in Provinciis Germaniæ huiusmodi L.L. à Domino territorii lata, in suo vigore non persistere (vid. *Dn. THOMASII. Anmerkungen über M. von Offe Testament not. 262.*) id certe non inde est quod L.L. vincula non ferat luxuria, sed quoniam L.L. ipsa vigilanti semper executioni haud data, quin & remedia alia L.L. pro firmamento succenturianda non fuere adhibita. Reliqua, quæ opponi solent, minoris adhuc ponderis sunt; quando enim ajunt, incommoda luxus tanti non esse, modò iis consumatur pecunia, quæ intra civitatis fines manent, quin potius hac ratione, ea quæ majorum aviditas corrasit per nepotum prodigalitem rursus in populum spargi, omnemque pecuniæ fecunditatem ex motu provenire; solide his talibus reposuit supra laudatus Auctor *des aventures de Telemaque d. l. On dit que le luxe sert à nourrir les pauvres, aux depens des riches, comme*

B 3

files

*si les pauvres ne pouvoient gagner leur vie plus utilement, en multipliant les fruits de la terre, sans amollir les riches, par des raffinemens de volupté. Utcunque etiam luxus arario vectigalis fit, morbus tamen perniciosus est, quippe quo avaritia, malum vetus in audaciam impellitur, nec finit meminisse victas esse Gentes, quæ cum vivendi modum tradidère, prout in simili casu GROTIUS Lib. V. An-
nal. Belgic. ad ann. 1588 loquitur.*

§. XII.

Illud de cetero ultrò agnoscimus, lento potius, quam violento adjutorio heic opus esse, primùm quidem non ut desinat malum, sed ne vincat, mox ut decrescat, tandem ut penitus extirpetur. Et sicut finis Legum illarum, quæ Civium sumtibus finem modumque statuunt in summa duplex est, tum ne opes quæ prodiguntur extra civitatem migrent, aut si in eadem maneat, privatas tamen domos non exhauriant; tum etiam, ut in habitu externo quoque Ordinum & dignitatum aliqua sit distinctio, & sic quilibet non tantum pro mensura facultatum sed etiam pro dignitatis ratione se decenter gerat. Ita eadem fini omnes ejusmodi Ordinationes attemperandas esse, res ipsa loquitur. Priori fini obtinendo quam maxime conducunt Ordinationes, quæ res infectas seu rudes, evehi prohibent, & quos fructus terra fert, ut incolæ faciant frugiferos, non solum jubent, sed & ut subditi missæ rerum peregrinarum stolidâ cupidine, in victu & amictu hisdem utantur, præcipiunt, quin etiam si mali ea sit pertinacia, ut spreta omni prohibitione, longinqua avidius sectentur proximorum incuriosi, vectigalia invectioni rerum ad luxuriam facientium non solum imponant,

nant, sed etiam intendant. Quam in rem supra laudatus Auctor der Fürstl. Schatz- und Renth-Cammer in *Append. pag. 580.* prudenter ita differit: „Der Entzweck in den Kleider-Ordnungen gehet da hinaus / daß um solchen Hoffarth zu erkauften nicht so viel Geld aus dem Land gehe / und dann daß ein Unterschied des Standes / unter den Leuten könne erkennet werden; wann man nun in Verfertigung und Einrichtung einer Kleider-Ordnung diesen Zweck beobachten will / kan solche in wenigen Punkten absolviret werden / dann wann niemandetwas anders tragen darff als was im Land fabriciret wird / so kan kein Geld vor dergleichen Waaren aus dem Land geschicket werden“ &c. *Posteriorem finem quod attinet, tantò difficilior is obtinetur, quo plures in Republ. Dignitatum & graduum subordinationes sunt: quo certius etiam, fieri aliter non posse, quin eadem externis quoque signis dignoscantur, solamque mensuram facultatum, ad paritatem in habitu externo permittendam haud sufficere. Conducat interim, si inferioribus prohibeatur, quod superioribus permissum; Utrum vero consilium L. B. de Schrötern d. l. ut omnes in Republ. uniformi habitu utantur, singuli vero Ordines certo quodam γνωριστικῆς, in vestitu adhibendo, ab invicem distinguantur, ad effectum æque facile perducipossit, à specialiori disquisitione dependet, ad quam & reliqua quæ supersunt, instituta imprimis in variis diversarum Nationum Legibus Sumtuariis, quas collegimus, obvia, penitus expendenda, nunc quidem reservamus Exit D. T. O. M. ut qui in his talibus peccant, humanis quoque ordinationibus aurem prabeant morigeram, sicque luxu-*

luxuria se ipsam recognoscens, in pœnitentiam convertatur, ne Dei indignationem & severitatem *Esaiæ. III. 18.* luxui interminatam, aliquando experiantur.

COROLLARIA.

I. *Mentis esse absolvitur sui & aliarum rerum conscientia, non vero pronitate aliquà ad cogitandum.*

II. *Duas tantum ei facultates tribuimus, intellectum & Voluntatem. Secundum illam potest aliquid infallibiliter cognoscere, juxta hanc liberè operatur.*

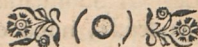
III. *Illà autem libertas dicitur spontaneitatis, non indifferentiæ, quippe quæ ex mera oritur ignorantia, adeoque imperfectione.*

IV. *Ab essentia mentis nostræ argumentamur ad Dei essentiam, hac ratione, ut Deo id perfectissimò modo adscribamus, quod in nobis perfectionis est, è contrario autem longissimè ab Eo removeamus quod imperfectionem & dependentiam involvit.*

V. *Dei essentia consistit in perfectissimà sui ipsius & suarum perfectionum conscientia.*

VI. *Perfectissimus in Deo est intellectus, perfectissima voluntas. Ratione illius Deo tribuitur omniscientia, ratione hujus Omnipotentia & Libertas.*

VII. *Quæ libertas etiam indifferentiæ aliàs rectè dicitur.*

Dum

DUm methodum veram præscribis quomodo vita,
 Legi conveniens, instituenda bene.
 Demonstras studium semper sine crimine vitam
 Ducendi, junctam cum pietate proba
 Gratulor hos ausus: Pergas hoc tramite dextre
 Et discas leges corde agitare Dei
 Quo tandem liceat præfixam attingere metam.
 Atque gregem Christi pascere rite queas.

*Hæc in honorem DN. Respondentis, Amici sui
 Suavissimi & Contubernalis integerrimi ad-
 jicere voluit*

MAURITIUS FÜLLINGIUS.

Theol. Stud.

Non fatis est artes, præclaras discere multas,
 Ni pariter reliquis perspicue pateant;
 Nunc igitur celebrem Cathedram conscendis amice,
 Defendens alacris, quæ placuere theses:
 Nec minus ingenio promte argumenta refelles,
 Hinc merito Surgit Lausque decusque tibi,
 Det Deus, ut Spartam sic possis sæpe tueri:
 Quo pede cœpisti, sic bene semper eas.

*Pauca hæc amico integerrimo suo apponere voluit,
 debuit,*

JOH. SIGISM. KLINCKERFUSIUS,

Allendorffensis ad Salinas Hassus

C

Arti-

Artibus ingenuis qui se se mancipat ipse,
 Atque bonos libros nocte dieque legit,
 Ille immortalem laudem famamque reportat,
 Atque illum certò præmia multa manent.
 Hoc de Te, meritò & summo cum jure licebit
 Dicere, dum specimen tradis, Amice, novum.
 Gratulor ergo Tibi: Numen tua cœpta secundet
 Ac semper felix, tramite perge bono.

*Panca hæc Pereximio atque Doctissimo Dn. Re-
 spondenti Conterraneo Suo charissimo in per-
 petue amicitia testimonium lubens addere
 voluit.*

DAVID CHRISTIANUS de HAGEN,
Allendorffensis Hassus.

Marburg, Diss., 1719-24

ULB Halle
003 599 06X

3

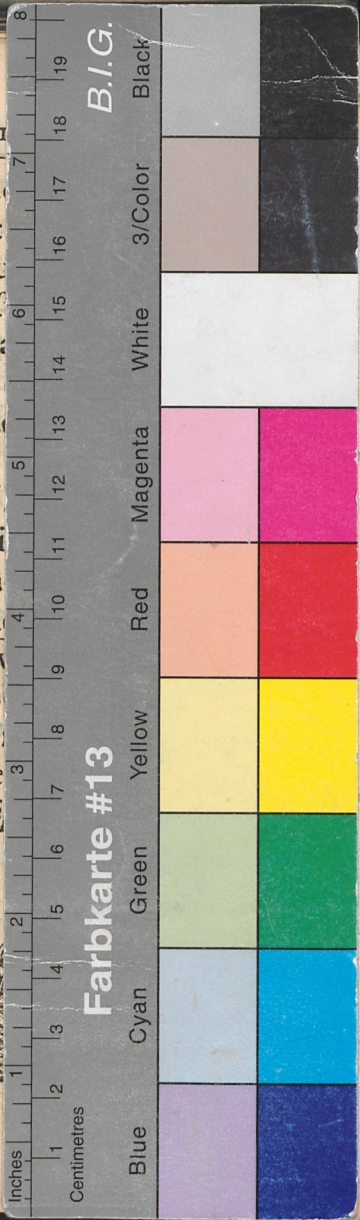

→ OLSb. †
Nur 44-47 Stück vorliegen

14

1724, 4.
25

DISSERTATIO POLITICA,

DE

LEGIBUS
SUMTUARIIS,

QUAM,

PRAESIDE

JOH. TILEMANN DICTO SCHENCK,

PHILOSOPH. DOCTORE ET PROFESSORE PHILOSOPH.
PRACTICÆ ORDINARIO,

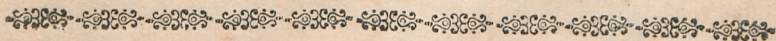
PRO SUMMIS IN PHILOSOPHIA HONORIBUS
OBTINENDIS,

AD DIEM APRILIS MDCCXXIV

PUBLICE DEFENDET

A. & R.

REINH. CHRISTOPH. QUENTELIUS,
HASSO-ALLENDORFFENSIS.

MARBURGI CATTORVM,

Typis PHILIPPI CASIMIRI MÜLLERI, Acad. Typogr.

P 121

